

belgelerle

**TÜRK
TARİHİ**

dergisi

12

Sahibi :
M. Hidayet MENTEŞ

Yazışleri Müdürü
Ertuğrul Zekâi ÖKTE

Aylık Tarih ve Kültür Dergisi
İDARE YERİ: Menteş Kitabevi
Ankara Caddesi 48/B, İstanbul
TELEFON: 22 05 18 - Dergide
yayınlanan yazıların bütün sorum-
luluğu yazarlarına aittir. - Dergi-
mizde yayınlanan yazılar kaynak
adı belirtilerek iktibas edilebilir.
ABONE: 6 aylık 30.00 TL. 1 yıllık
60.00 TL. Yabancı ülkelere 20 \$.
TERTİP - BASKI: Menteş Matbaası
KLİŞE: Renk Klise Atölyesi -
EYLÜL 1968 - AYDA BİR ÇIKAR

BU SAYIDA

İngilizlerin Kuvayı Milliyeyi Bolşeviklere karşı kullanma istekleri	3
Millî Mücadele Başlıyor	6
Millî Direnme	13
Türk İstiklâl Harbi	17
Harb Okulu Tarihi	24
Osmanlı ülkesinde teşkilâtlanan Yahudi Milis kuvvetleri	28
Dost bildiğimiz ve ordumuzu islâh için içimizde bulundurduklarımızın marifetleri	34
Kürtler	42
Türk - Rus münasebetleri	52
XVII Yüzyılda İngiliz ve Fransız korsanlık hareketlerinin Akdeniz ticareti üzerindeki etkileri	57
Sultan Abdülhamid Donanmamızı neden bağladı	72
Selimiye kışlası	79

DAİMİ YAZI KURULU :

AKTEPE Münir Prof. Dr. - EYİCE Semavi Prof. Dr. - ÖGEL Bahaddin Prof. Dr. - ŞEHSUVAROĞLU Bedi Prof. Dr. - TEKİNDAĞ Şahabeddin Prof. Dr. - GÖYÜNÇ Nejat Doç. Dr. - SAHİLLİOĞLU Halil Doç. Dr. - KÜRŞAD Cengiz Dr. - BÜYÜKTUĞRUL Afif Amiral - ARPINAR Seval - ARIKAN Zeki - ATAMER Hamdi - BULUT Rukiye - ÇORBACIOĞLU Mesude - ÇULPAN Cevdet - DERİN Çetin - DURAN Tülây - ERDOĞAN Muzaffer - GUBOĞLU M. (Bükreş) - GÜRFIRAT Baha - HASIRCIOĞLU Talât - ILGAR İhsan - İŞIKSAL Turgut - KOCABAŞ Rezan - MUTLU-ÇAĞ Hayri - KÜTÜKOĞLU Mübahat - SALTIKGİL Halûk V. - SERTOĞLU Mithat - SÜMER Tülin - ÖNAY Aliye - ÖZDEMİR N. Sami - ÖNDEŞ Osman - SEVGİN Nazmi - SİRER Münir - TUNCAY Rauf - TÜRKAY Cevdet - ÜNAL Tahsin.

Gönderilecek belgeler ve belgeli yazılar hemen incelenir ve kabul edilenlerin ücretleri yayınlanmalarına bağlı olmaksızın peşin ödenir.

HARP OKULU TARİHİ

TAHSİN ÜNAL

OKULDA DERSLER :

Bunlarda da alet ve edevat mevcut değildir. Fakat Mısır valisinin açtığı ibtidaiyan okulu vardır. Okul kumandanı tebaamızdan Kolonel Stefandır. Okulda paşanın kendi çocukları, yakınları, Mısır eşraf, hanedan ve muteberanının çocukları okumaktadır. Öğrencilerimiz buraya kaydedilirse maddi ve manevi istifademiz olacaktır deniliyordu (1).

3. *Londraya*: Londraya 1834 de 14 (2), 1835 de 2, (3) ve müteakib senelerde grublar halinde öğrenci gönderilmiştir. 14 öğrenciyi ozaman Londrada bulunan Namık Paşa İngiliz piyade, topçu ve istihkâm okullarına yerleştirmiştir. Bunların eğitim, öğretim ve iâşe meselâleriyle de Londra elçimiz meşgul olmakta idi.

4. *Berline*: 1836 da 1, 1838 de 2 (4) 1840 da 8 öğrenci Berline gönderilmiştir. (5) Bunları sair grublar takib etmiştir.

Berline gönderilen öğrencilerde aynı işlemleri görmüşler, yetişmeleri için avuç dolusu paralar sarfedilmiştir. Meselâ Berline 1840 da gönderilen 8 öğrenciye 6 yük 96000 kuruş harcırah verilmiştir (6).

1850-1866 tarihine kadar okulda, bazı küçük değişmeler istisna edilirse, aynı dersler okutulmuştur. 1867 de Süvari ve Piyade sınıfları birbirinden ayrılmıştır. O zaman piyade:

1. *sınıfta*: Cebr-i âlâ, kozmoğrafya, Hendese-i resmiye, hikmet-i tabiiyye, Fransızca, kitabet, esliha talim nazariyatı, tarama dersleri (7).

2. *nci sınıfta*: Fenn-i tahdid-i arazi, tahir-i esliha, hafif istihkâm, Bölük talimi nazariyatı ve ameliyatı, askerî kimya, Fransızca, Askerî kitabet, tarama, hafif istihkâm şekilleri,

3. *cü sınıfta*: Tabur talimi nazariyatı ve ameliyatı, Fransızca, askerî kitabet, Dahiliye nizamnamesi, hikmet-i seferiye, tarama, meç talimi,

4. *ncü sınıfta*: Fenn-i topçuluk, top talimi nazariyatı ve ameliyatı, meç ve kılıç talimi, askerî kitabet, fenn-i harb, alay talimi nazariyatı ve ameliyatı, Fransızca tarama ve iktisak dersleri okutuluyordu (8).

Süvarilerde aynı sınıflarda aynı dersleri okuyorlar, fazla olarak «manej ve baytariye» de görüyorlardı. 1867 den 1884 tarihine kadar Harb Okulunda aynı dersler okutulmuştur. Derslere dikkat edilirse, hemen hepsi askeri dersler olup aralarında sosyal dersler yoktur. Bu tarihlerde sosyal dersler Harbokulunda değil, idadiyelerde okutulmakta idi (9)

1 — Bşb. Arşivi: İrade Defterleri: Hariciye 2161.

2 — Bşb. Arşivi: II Mahmut Hatt-ı Hümayunları: 46582.

3 — M. Esat: M.M. Harbiye: S. 19 - 24.

4 — Aynı eser.

5 — Bşb. Arşivi: İrade Defterleri: Hariciye: 149.

6 — Aynı vesika.

7 — Harbokulu arşivi: 13 nolu defter.

8 — Aynı defter.

9 — M. Esat: M. Mekteb-i Harbiye: S. 110-112.

1877 - 1878 savaşları sebebiyle Harb Okulu öğretim süresi, bir aralık iki seneye indirilmiş ve bu sırada da:

1. nci sınıfta ve bir öğretim yılında: 64 saat hikmet-i tabiiye ve askeri kimya, 50 saat tabiiye ve sevkülceyş, 46 saat Fransızca, 32 saat hafif istihkâm, inşaat ve tarama, 23 saat, er ve bölük talimi, 23 saat istihkâm şekli, 23 saat meç talimi okutuluyor, ayrıca haftada dört gün, öğleden sonra birer buçuk saat talim, sene sonunda da bir ay istihkâm ve topoğrafya ameliyatı kampı yapıyorlardı.

2 nci sınıfta: 64 saat Osmanlı askerî tarihi, 66 saat askerî coğrafya, 50 saat tabiiye ve Harb Okulu tarihi, 46 saat Fransızca ve silâh fenni, 32 saat bölük, tabur ve alay talimleri, 32 saat meç ve kılıç talimi, 32 saat tarama, 3 saat askerî kanun, 10 saat köprücülük dersleri okuyorlar, haftada dört gün öğleden sonra birer buçuk saat talim ve sene sonunda da bir ay köprücülük, istikşaf ve nişan talimi kampı yapıyorlardı (10).

Galip Paşa zamanında en çok önem verilen dersler Fransızca ile spor dersi idi. Öğrenciler Fransızcadan A. B. C. kurlarına ayrılmışlar, çalışıp çalışmadıklarını kontrol için üç ayda bir imtihan yapıyorlardı (11). Öğrenciler, her gün dersten sonra topluca veya dağınık bir şekilde, spor öğretmenleri İtalyalı Martin ve Sadık Beyin başkanlığında spor çalışmaları yapıyorlar, bir subaya lâzım olan bedenî zindeliği kazanmaya çalışıyorlardı. Kara ve Deniz spor faaliyetleri almış yürümüş, öğrencilere plâjlarda mayo ile, elbise ile, techizat ile yüzme öğretiliyordu. Kara ve Deniz sporları, spor olmaktan çıkarılıyor, kara ve deniz talimleri, manevraları, hattâ savaş taklitleri şekline sokuluyordu. Galip Paşa bunları bizzat takip ediyor, sporun faydalarına, öğrencilerin kahramanlığına dair konuşmalar yapıyordu (12).

Galip Paşadan sonra gelen meşhur kumandanlardan biri Süleyman Paşa ise öbürü de Mustafa Zeki Paşadır (1883 - 1906).

10 — M. Esat: M.M. Harbiye: S. 118 - 122.

11 — Bşb. Arşivi: İrade Defterleri: Hariye: 5207, 19845 Dahiliye: 32571.

12 — M. Esat M.M. Harbiye: S. 87.

Mustafa Zeki Paşa Harbokulu, Mühendishane-i Berr-i Hümayun, Tıbbiye Kumandanı ve Tophane müşiri idi. Paşa hem bu dört okulun kumandanlığını yapar, hem de bu kadar ödev arasında zaman bulur okur ve durmadan yazardı. Onun bu gayretle memlekette uyanık, bilgili vatan ve milliyetperver pek çok subay yetiştirdiğini söylemek bir kadirşinashıktır.

Harb Okulunda okunan dersler münasebetiyle gerek Harb Okulunda, gerek topçu, istihkâm okullarında, hattâ Erkân-ı Harbiyede okunan derslerin kaynağına da temas etmek yerinde olur. Harbokulu açıldığı zaman ve sonraki senelerde ders ve program sahalarında islâhatlar yapılırken, daima Avrupa Harbokullarından aynen aktarmalar yapılmış ve aynı konular okullarımızda ders olarak okutulmuştur.

I. Belge bunu gösteren bir vesikadır. Aynen naklediyorum.

«Rical-i Ordu medresesi (yani Harbokulu) ile, Topçu ve Mühendis - İstihkâm medresesinin öğretimi hakkında bilgi edinmek üzere diyar-ı ecnebiyeden gelen yazılarda öğretime dair düşünceler: Fransa okullarının «Medreselerinin diyor» şimdiki genel intizamından ötürü gerek halk okullarında, gerek özel okullarında yapılan öğretim sistemleri, bu okullardan mezun olup rical okuluna veya topçu ve mühendis okuluna girerek burada öğretimi devam ettirecek kadar yüksek dereceli değildir. Rical-i ordu okuluna, yani Kurmay Okuluna, Senede 25 öğrenci gelirse, bunun 22 tanesi Saint Cyrdeki Harbokulundan 3 tanesi de mühendis okulundan gelir (13). Mühendis okulundan gelenlerin umum hendese ve tabiiyede bilgileri sairlerinden üstün ise de Rical Okulunun «Harb Akademisinin» derslerinin hava ve hassasına lâzım olan bilgileri Saint Cyr öğrencilerinin bilgisinden etnadır. İktiza edip Harbokulu öğrencisinden biri topçu ve mühendis okuluna girip orada gereği gibi öğretim yapabilir. Mısır okulunun inşaatında, Harbokulu ile mühendis okulu örnek tutulmuştur. Kurmay, Topçu ve Mühendis okullarına öğrenci yetiştiren, Mısır okulundan başka okul yoktur. Mısır okulu öyle kurulmuştur ki, az zamanda, Rical, Topçu ve Mühendis Okuluna öğrenci yetiştirmektedir. Bu itibarla Mısır okuluna girmek için Fransaya sair memleketlerden, bilhassa memalik-i Osmaniyeden gelen öğrenci-

13 — Bizim Harb Akademimiz öğrenci kabul şeklini buradan almıştır.

